

บทที่ 2

โครงสร้างองค์กรและการทำงานของ การไฟฟ้านครหลวง

ความเป็นมาและลักษณะงานของการไฟฟ้านครหลวง

ความเป็นมาของกิจการไฟฟ้าในประเทศไทยในระยะแรกเริ่มนั้นได้มีการนำไฟฟ้ามาใช้เพื่อการคมนาคมโดยเมื่อ พ.ศ.2437 บริษัทเกนมาร্ক จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินกิจการเดินรถรางในกรุงเทพฯ ได้ขยายกิจการโดยนำรถรางไฟฟ้ามาใช้แทนรถรางซึ่งแต่เดิมใช้กำลังม้าลาก ต่อมาใน พ.ศ.2443 บริษัทเกนมารกนี้ได้ขยายกิจการให้บริษัทบางกอกอิเล็กทรอนิกส์โลกซ์ซินดิเคท จำกัด ซึ่งบริษัทนี้ได้ทำสัญญาขอย้ายแสงไฟจุกโคมตามถนนหลวงและที่ทำการราชการต่าง ๆ ทั่วๆ ไป แต่กิจการไม่เจริญเท่าที่ควร จึงได้โอนกิจการให้แก่บริษัทไฟฟ้าสยามจำกัด ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทไฟฟ้าไทยคอร์ปอเรชัน จำกัด ดำเนินการต่อโดยได้รับสัมปทานให้เดินรถรางและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าในกรุงเทพฯ มีกำหนด 50 ปี มีสถานที่ทำการและโรงผลิตไฟฟ้าตั้งอยู่ที่ข้างวัดราชบูรณะราชวิหาร (วัดเลียบ) อันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของการไฟฟ้านครหลวงในปัจจุบัน เขตสัมปทานที่บริษัทฯ ได้รับคือบริเวณตอนใต้ของคลองบางลำภู คลองมหานาค คลองแสนแสบ และทางรถไฟสายใต้ ต่อมารัฐบาลก็ได้จัดตั้งโรงผลิตไฟฟ้าสามเสนขึ้นเมื่อ พ.ศ.2455 เพื่อจำหน่ายไฟฟ้าบริเวณตอนเหนือของเส้นแบ่งเขตสัมปทาน โดยใช้ชื่อว่า การไฟฟ้าสามเสนในเริ่มแรก และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกองไฟฟ้าหลวงสามเสน

ใน พ.ศ.2481 รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักรมีน้ำตกและแม่น้ำใหญ่อยู่หลายแห่ง น่าจะนำพลังงานจากธรรมชาติเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ คือผลิตพลังงานไฟฟ้าแทนที่จะใช้เครื่องจักรไอน้ำหรือกังหันซึ่งเสียค่าใช้จ่ายในผลิตสูง จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการไฟฟ้ากำลังน้ำขึ้นเพื่อดำเนินการพิจารณาในเรื่องนี้ แต่เกิดสงครามขึ้นก่อนเรื่องจึงต้องชะงักลง และในตอนปลายของสงครามโลกครั้งที่ 2 โรงจักรวัดเลียบ และโรงจักรสามเสนถูกระเบิดทำลายเสียหายมาก ซึ่งสามารถซ่อมแซมให้ใช้ได้เพียงบางส่วน ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนไฟฟ้าทั้งแคว้นเป็นอันมาก และทวีมากยิ่งขึ้นหลังสงครามสงบต้องมีการค้ำไฟบางเขตนครหลวงเป็นประจำอยู่ทุกวันนี้

เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2493 รัฐบาลได้ดำเนินการเกี่ยวกับไฟฟ้าแทนบริษัทไฟฟ้าไทยคอร์ปอเรชั่น จำกัด ซึ่งหมดสัมปทานลงโดยจัดเป็นรูปองค์การตั้งราชการขึ้นกับกรมโยธาเทศบาลกระทรวงมหาดไทยพร้อมทั้งได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น การไฟฟ้ากรุงเทพฯ

เนื่องจากความต้องการไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พระนครและธนบุรีจึงได้ขาดแคลนไฟฟ้าตลอดมา ทั้ง ๆ ที่โรงไฟฟ้าทั้งสองเพิ่มกำลังผลิตจากเดิมเป็นอันมาก ใน พ.ศ.2499 รัฐบาลได้เปลี่ยนชื่อคณะกรรมการไฟฟ้ากำลังน้ำเป็นคณะกรรมการพิจารณาสร้างไฟฟ้าทั่วราชอาณาจักร และใน พ.ศ.2496 เปลี่ยนชื่ออีกครั้งหนึ่งเป็นคณะกรรมการไฟฟ้าและพลังงานแห่งประเทศไทย ต่อมาเมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2496 ได้มีพระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติขึ้นโดยให้มีคณะกรรมการพลังงานแห่งชาติเป็นผู้วางนโยบายและพิจารณาโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการพลังงาน คณะกรรมการชุดนี้ได้พิจารณากำหนดการจัดตั้งองค์การพลังงานไฟฟ้าหลักในทึ้นเพื่อผลิตไฟฟ้าและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าในภาคใต้เมื่อ พ.ศ.2497 ในวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2500 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการไฟฟ้ายันฮีให้มีการจัดตั้งการไฟฟ้ายันฮี เพื่อกำหนดการสร้างเขื่อนภูมิพล ครั้งเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2501 ได้มีการรวมการไฟฟ้ากรุงเทพฯ เข้ากับกองไฟฟ้าหลวงสามเสนเป็นองค์การเดียวกัน และเรียกชื่อใหม่ว่าการไฟฟ้านครหลวง ทำหน้าที่ผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าในเขตนครหลวง

ในระยะที่กำลังก่อสร้างเขื่อนภูมิพลนั้น ความต้องการพลังงานไฟฟ้าได้สูงขึ้นโดยเฉพาะในเขตนครหลวง การไฟฟ้ายันฮีจึงได้สร้างโรงไฟฟ้าขนาด 57 เมกกะวัตต์ขึ้นที่เชิงสะพานพระรามหก เรียกว่า โรงจักรพระนครเหนือ ทำให้ภาวะการขาดแคลนไฟฟ้าในกรุงเทพฯ ยุติลง และการไฟฟ้านครหลวงได้โอนโรงผลิตพลังงานไฟฟ้าต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่ให้การไฟฟ้ายันฮีเป็นผู้ผลิตพลังงานไฟฟ้าแทนต่อไป โรงจักรต่าง ๆ ที่โอนไปนี้รวมเรียกว่า โรงจักรพระนครใต้ การไฟฟ้านครหลวงจึงทำหน้าที่เป็นฝ่ายจำหน่ายกระแสไฟฟ้าต่ออย่างเดียวกันมา

ส่วนในด้านการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าในต่างจังหวัดซึ่งมีอาณาเขตกว้างขวางทั่วประเทศ แต่เดิมแผนกไฟฟ้า กองบูรพาภิบาล กรมสาธารณสุข ซึ่งเกิดขึ้นต่อกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการแล้วโอนมาอยู่ในกองไฟฟ้า กรมโยธาเทศบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ.2477 เป็นต้นมา นอกจากทางราชการจะได้ดำเนินการเองแล้วยังอนุญาตให้เอกชนรับสัมปทานไปดำเนินการได้เองด้วย ต่อมารัฐบาลได้จัดตั้งองค์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคขึ้นโดยอยู่ในความควบคุมของกรมโยธาเทศบาล เมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2497 และเมื่อกิจการเจริญมากขึ้นก็ได้เปลี่ยนเป็นการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2503

เป็นข้อที่น่าสังเกตว่า หน้าที่และความรับผิดชอบขององค์การเหล่านี้ นอกจากสำนักงานพลังงานแห่งชาติแล้ว เห็นได้ว่ามีอยู่ด้วยกัน 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายผลิตกับฝ่ายจำหน่าย ทั้งนี้ ใน พ.ศ. 2511 จึงได้มีพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กำหนดให้รวมการไฟฟ้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานไฟฟ้า คือ การไฟฟ้ายันฮี การลิกไนท์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าด้วยกันเป็นการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ส่วนการไฟฟ้าจำหน่ายคือ การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค นั้นยังแยกกันรับผิดชอบอยู่

สรุปแล้วองค์การที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้าในเมืองไทยในปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) มีดังนี้

1. สำนักงานพลังงานแห่งชาติ (ส.พ.ช.) กำหนดหน้าที่ วางแผน และพัฒนาแหล่งพลังงานต่าง ๆ
2. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (ก.ผ.ผ.) มีหน้าที่รับผิดชอบการผลิตพลังงานไฟฟ้า และจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าภูมิภาค
3. การไฟฟ้านครหลวง (ก.พ.น.) รับช่วงจ่ายและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าในเขตนครหลวง
4. การไฟฟ้าภูมิภาค (ก.พ.ภ.) จำหน่ายกระแสไฟฟ้านอกเขตนครหลวง
5. เอกชน ผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าโดยรับสัมปทานจากเทศบาล

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งการ ไฟฟ้านครหลวง

ในค่านวัตถุประสงค์ของการไฟฟ้านครหลวงได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ.2501¹ นี้คือ

1. ผลิตพลังงานไฟฟ้าไปพลางก่อนในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการโอนตามมาตรา 14 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติการไฟฟ้ายันฮี พ.ศ.2500
2. จัดให้ไ้มาและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าและ
3. ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้าและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่เป็นประโยชน์แก่การไฟฟ้านครหลวง

¹"พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ.2501," ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับพิเศษ เล่มที่ 75 ตอนที่ 58 (วันที่ 30 กรกฎาคม 2501), มาตรา 6.

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของการไฟฟ้านครหลวง

อำนาจหน้าที่ของการไฟฟ้านครหลวงนั้น ได้กำหนดไว้ในมาตรา 8 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง ว่าให้มีอำนาจดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในเขตท้องที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดนนทบุรี ซึ่งอำนาจกระทำต่าง ๆ นั้นให้รวมถึง

1. สร้าง ซ่อม จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม และดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการและความสะดวกต่าง ๆ ของการไฟฟ้านครหลวง
2. ซ่อม จัดหา เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถูกรวมสิทธิ์ ครอบครอง จำหน่าย หรือดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ
3. สืบสวนและวางแผนงานที่จะทำใหม่หรือขยายเพิ่มเติมภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบอยู่
4. ภายใต้บังคับมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติการไฟฟ้ายันฮี พ.ศ.2500 กำหนดประเภท ขนาด และมาตรฐานของโรงผลิตสายส่งตักยสูงย่อยหรือสายส่งตักยต่ำและอุปกรณ์อื่น ๆ ตลอดจนเชื้อเพลิงซึ่งใช้ในการผลิตพลังงานไฟฟ้าของการไฟฟ้านครหลวง เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชา และหลักเศรษฐกิจ รวมทั้งวางนโยบายและควบคุมการผลิตพลังงานไฟฟ้าในโรงผลิตต่าง ๆ ของการไฟฟ้านครหลวง
5. ภายใต้บังคับมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติ พ.ศ.2496 กำหนดอัตราาราคาขายพลังงานไฟฟ้า ค่าบริการและความสะดวกต่าง ๆ ของการไฟฟ้านครหลวง และจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธีชำระราคาและค่าบริการ

6. จัดระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้และรักษาทรัพย์สินของการไฟฟ้านครหลวง และ

7. กู้ยืมเงินหรือลงทุน

ในด้านการดำเนินกิจการ การไฟฟ้านครหลวงต้องคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐบาล ประชาชน และความปลอดภัยเป็นหลัก โดยที่การไฟฟ้านครหลวงมีหน้าที่รับผิดชอบ คือ

1. ให้บริการและความสะดวกต่าง ๆ แก่ประชาชนในการขอติดตั้งไฟฟ้า
2. จัดสร้างและบำรุงรักษาระบบการจ่ายพลังไฟฟ้าให้ประชาชนอย่างมั่นคง และมีประสิทธิภาพ
3. ขยายการจ่ายไฟฟ้าเพื่อให้ประชาชนมีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง
4. กำหนดอัตราาราคาขายพลังงานไฟฟ้า ค่าบริการและความสะดวกต่าง ๆ ของ

การไฟฟ้านครหลวง และจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธีชำระราคา และค่าบริการ

5. จัดนำรายได้ที่เหลือจากการขยายงานส่งกระทรวงการคลัง
6. กำหนดรายได้ที่เป็นธรรม และจกสวัสดิการต่าง ๆ ให้พนักงาน

นอกเหนือจากการไฟฟ้านครหลวงจะต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ขั้นมูลฐานที่สำคัญคือการจัดให้มีบริการไฟฟ้าที่สมบูรณ์ ปลอดภัย เชื่อถือได้และมีประสิทธิภาพภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติ โดยให้มีอัตราค่าบริการต่ำที่สุดที่จะทำได้ และให้สอดคล้องกับพันธะที่ชำระความสามารถที่จะเลี้ยงตัวเองในด้านการเงินตลอดไปนั้น การไฟฟ้านครหลวงยังมีจุดหมายเกี่ยวเนื่องกันที่จะต้องจัดให้สำเร็จอีกหลายประการ ซึ่งอาจเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและชำระไว้ซึ่งโครงการจัดระเบียบงานที่ถาวร เพื่อการดำเนินงานของการไฟฟ้านครหลวง และให้มีวิธีการที่รัดกุมสำหรับการตรวจตรา การประสานงาน และการควบคุมดูแลผลประโยชน์และพันธะทั้งหลายของการไฟฟ้านครหลวง

2. จัดหา ปรับปรุง และให้มีพนักงานที่มีคุณวุฒิและความสามารถไว้เป็นประจำและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี รวมทั้งให้มีโอกาสที่จะก้าวหน้าในการทำงานและกำหนดค่าจ้างหรือเงินเดือนที่เป็นธรรมแก่พนักงาน

3. พยายามสร้างและดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงอันดีทั้งทางวาจาและการกระทำเกี่ยวกับงานที่ได้ปฏิบัติให้เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนและแก่ประเทศไทย

4. ขยายระบบจำหน่ายกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้านครหลวงให้กว้างขวางออกไปเพื่อให้ไคร่ค้ำพอดักกับความเจริญในนครหลวงและดำเนินการของการไฟฟ้านครหลวงไปในลักษณะการที่จะคงไว้ซึ่งบรรดาทรัพย์สินของการไฟฟ้านครหลวงในสภาพที่อาจใช้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีตลอดไป

5. กำหนดและรักษาอัตราค่ากระแสไฟฟ้าและค่าธรรมเนียมสำหรับการบริการด้านไฟฟ้าให้อยู่ในระดั้มที่ต่ำที่สุดให้เพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และบำรุงรักษาทรัพย์สินเตรียมเงินให้พอสำหรับค่าเสื่อมราคา ชำระดอกเบี้ย หนี้สิน และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังต้องให้มีรายได้พอเพียงสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายที่ทั้งเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายระบบจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้อยู่ในระดั้มที่เพียงพอกับความต้องการกระแสไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น

¹ การไฟฟ้านครหลวง, คู่มือการจัดระเบียบงาน (กรุงเทพมหานคร : การไฟฟ้านครหลวง, 2526), หน้า 1-3.

นโยบายในการดำเนินงาน

การดำเนินงานของการไฟฟ้านครหลวง ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติฯ คือ จัดให้ไ้ค้มาและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า ตลอดจนธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องหรือที่เป็นประโยชน์แก่การไฟฟ้านครหลวงนั้น เป็นวัตถุประสงค์ที่มีความหมายกว้างขวางมาก ดังนั้นการไฟฟ้านครหลวงจึงได้กำหนดเป็นนโยบายสำหรับดำเนินการไว้ดังนี้¹

1. ในพื้นที่ที่มีบริการไฟฟ้าใช้อยู่แล้ว ต้องปรับปรุงและก่อสร้างระบบจำหน่ายไฟฟ้าเพิ่มขึ้นให้ทันกับความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของประชาชน
2. ในพื้นที่ ซึ่งยังไม่มีการบริการไฟฟ้า ได้แก่ เขตชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และนนทบุรี ซึ่งเป็นเรือกสวนไร่นา แม้ว่าจะมีความหนาแน่นของประชากรน้อยกว่าในเขตชุมชน ก็จะต้องขยายระบบจำหน่ายไฟฟ้าออกไป เพื่อสามารถให้บริการไฟฟ้าในท้องถิ่นเหล่านั้นได้เมื่อประชาชนร้องขอ
3. สร้างระบบจำหน่ายไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถจ่ายไฟฟ้าได้โดยมีข้อจำกัดของน้อยที่สุด
4. กำหนดอัตราค่าไฟฟ้าต่ำที่สุดเท่าที่จะมีรายได้เพียงพอสำหรับการดำเนินงานและขยายงานโดยมีกำไรประมาณปานกลาง
5. บริการไฟฟ้าให้เป็นที่เชื่อถือได้ ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ
6. อำนวยความสะดวกและให้บริการที่ดี รวดเร็วแก่ผู้ใช้ไฟฟ้ายิ่งขึ้น
7. ในการก่อสร้างระบบจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า จะพยายามอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทัศนียภาพไว้เท่าที่ความสามารถทางด้านการงานจะเอื้ออำนวย

การจัดองค์การและโครงสร้างของการไฟฟ้านครหลวง

เนื่องจากการไฟฟ้านครหลวงเป็นกิจการสาธารณูปโภคและเป็นรัฐวิสาหกิจ รัฐบาลในฐานะเจ้าของกิจการ "พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ.2501" ออกมา ซึ่งในพระราชบัญญัติฯ

¹การไฟฟ้านครหลวง, สำนักแผนงานและโครงการ, งานการไฟฟ้านครหลวง ปรับปรุง เมื่อเมษายน 2526 (กรุงเทพมหานคร : สำนักแผนงานและโครงการ การไฟฟ้านครหลวง, 2526), หน้า 28-29.

ระบุให้มีคณะกรรมการชุดหนึ่งที่เรียกว่า "คณะกรรมการการไฟฟ้านครหลวง" ซึ่งคณะกรรมการฯ จะประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 9 คน ให้ดำรงตำแหน่งได้คราวละหกปี ทั้งนี้ไม่รวมผู้ว่าการซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง โดยที่คณะกรรมการฯ จะเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ

คณะกรรมการการไฟฟ้านครหลวงนี้มีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการของการไฟฟ้านครหลวง โดยผ่านทางผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวงซึ่งคณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้งขึ้นมา ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ที่สำคัญได้แก่

1. อำนาจในการวางข้อบังคับเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ เพื่อสนองวัตถุประสงค์ของการไฟฟ้านครหลวง
2. วางข้อบังคับการประชุมและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการ
3. วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง และการถอดถอนพนักงาน
4. วางข้อบังคับว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานและข้อบังคับว่าด้วยระเบียบวินัยและการลงโทษพนักงาน
5. กำหนดอัตราค่าขายพลังงานไฟฟ้า ค่าบริการและความสะดวกต่าง ๆ และ
6. กำหนดอัตราเงินเดือนพนักงาน

นอกจากนี้แล้วการไฟฟ้านครหลวงยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ทำหน้าที่ควบคุมในกิจการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ดูแผนภาพที่ 3 หน้า 23)

1. คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่คอยให้คำแนะนำปรึกษาหรือเกี่ยวกับแผนงานของการไฟฟ้านครหลวงและการขยายงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ
2. กระทรวงการคลัง มีหน้าที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับเรื่องรายรับรายจ่าย และการเก็บผลกำไรที่การไฟฟ้านครหลวงได้มาแต่ละปี โดยจัดแบ่งให้รัฐบาลส่วนหนึ่ง และให้การไฟฟ้านครหลวงส่วนหนึ่ง
3. สำนักงานประมาณ ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการตั้งงบประมาณประจำปีของการไฟฟ้านครหลวง
4. คณะกรรมการที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับการจัดองค์การคอยให้คำแนะนำปรึกษานายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับกำหนดนโยบาย และการบริหารงานขององค์การต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้ความดูแลของรัฐบาล ซึ่งการไฟฟ้านครหลวงเป็นองค์การหนึ่งที่อยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลด้วย

5. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน จะสอดส่องดูแลเกี่ยวกับความถูกต้องทางการเงินของการไฟฟ้านครหลวง เพื่อป้องกันการรั่วไหล และการเบียดบังผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่รัฐบาลและการไฟฟ้านครหลวงควรจะได้รับ

6. กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่ควบคุมสอดส่องดูแลการดำเนินงานและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ของการไฟฟ้านครหลวงโดยตรง

7. รัฐสภา (คณะกรรมการกิจการงบประมาณในกรณีที่มีรัฐสภา) ทำหน้าที่ดูแลควบคุมเกี่ยวกับงบประมาณที่การไฟฟ้านครหลวงเสนอไปยังสำนักงบประมาณ และถูกเสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา โดยมีคณะกรรมการงบประมาณเป็นผู้ทำหน้าที่ในขณะนี้

เพื่อสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งการไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้านครหลวงจึงได้จัดรูปองค์กร ซึ่งมีผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. ผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง เป็นผู้บริหารกิจการของการไฟฟ้านครหลวงให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด และรับผิดชอบงานของการไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานทุกตำแหน่ง ต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการจัดการ และดำเนินงานของการไฟฟ้านครหลวง ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ผู้ว่าการเป็นผู้กระทำการแทนและในนามของการไฟฟ้านครหลวงมีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนชั้น ลดชั้นหรือตัดเงินเดือน กับวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของการไฟฟ้านครหลวงโดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้ว่าการจะควบคุมงานโดยผ่านทางรองผู้ว่าการทั้งสองส่วน

2. รองผู้ว่าการส่วนบริหาร มีหน่วยงานที่อยู่ในความควบคุมดูแลรับผิดชอบคือ ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ (ฝกน.) ฝ่ายการบัญชีและการเงิน (ฝบช.) โรงพยาบาลการไฟฟ้านครหลวง (รพ.) ฝ่ายบริการทั่วไป (ฝบท.) และกองเศรษฐกิจพลังไฟฟ้า (ศก.)

3. รองผู้ว่าการส่วนปฏิบัติการ มีหน่วยงานที่อยู่ในความควบคุมดูแลรับผิดชอบ คือ ฝ่ายจำหน่าย (ฝจน.) ฝ่ายบริการผู้ใช้ไฟ (ฝบฟ.) และฝ่ายควบคุมระบบไฟฟ้า (ฝคฟ.)

4. รองผู้ว่าการส่วนวิชาการ มีหน่วยงานที่อยู่ในความควบคุมดูแลรับผิดชอบ คือ ฝ่ายจัดซื้อและพัสดุ (ฝพค.) ฝ่ายวิศวกรรมโครงการ (ฝวก.) ฝ่ายก่อสร้าง (ฝกส.) และฝ่ายซ่อมสร้างบำรุง (ฝขบ.)

5. รองผู้ว่าการ (ทั่วไป) มีหน่วยงานที่อยู่ในความควบคุมดูแลรับผิดชอบคือ สำนักแผนงานและโครงการ (ฝมจ.) สำนักงานผู้ว่าการ (ฝว.) สำนักงานกฎหมาย (ฝม.) สำนักงานตรวจสอบภายใน (ฝส.) ศูนย์ประมวลผลข้อมูล (ฝป.) และส่วนงานประชาสัมพันธ์ (ฝส.)

อนึ่ง ในหน่วยงานที่เป็นฝ่ายยังแบ่งออกเป็นกองต่าง ๆ ส่วนหน่วยงานที่เป็นกองอยู่แล้วก็แบ่งลงไปเป็นแผนก จากแผนกก็แบ่งไปเป็นหมวดซึ่งถือเป็นหน่วยงานค่าที่สุด

จากรูปแบบการจัดองค์การการไฟฟ้านครหลวง. แสดงให้เห็นช่วงของการควบคุมที่กว้างและลึกมาก ในระบบหน่วยงาน เช่น ฝ่ายการบัญชีและการเงิน ฝ่ายจำหน่าย และฝ่ายก่อสร้าง เป็นต้น ผู้บังคับบัญชาจะมีผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นจำนวนมาก ทำให้ควบคุมงานให้ทั่วถึงได้ยาก นอกจากนั้นแล้วการไฟฟ้านครหลวงยังมีลักษณะการจัดองค์การเป็นแบบราชการ คือ โครงสร้างขององค์การของการไฟฟ้านครหลวงจะเป็นโครงสร้างที่ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีแบบแผน มีกฎระเบียบระบุดำเนินการโดยเน้นในเรื่องความมีเหตุผลมากกว่าเรื่องทางสังคม การปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ทุกอย่างต้องกระทำไปตามกฎข้อบังคับและระเบียบงานอย่างเคร่งครัด ตลอดจนวิธีการบริหาร วิธีการตัดสินใจ รวมทั้งกฎข้อบังคับต่าง ๆ มักจัดวางไว้ล่วงหน้าและจกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้การควบคุมงานให้ทั่วถึงหาได้ยาก มีการติดต่อสื่อสารที่ล่าช้า

จำนวนพนักงานของการไฟฟ้านครหลวง¹

นับถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2527 การไฟฟ้านครหลวงมีจำนวนพนักงานทั้งสิ้น 10,301 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. สำนักแผนงานและโครงการ	มีพนักงานทั้งสิ้น	30 คน
2. สำนักงานผู้ว่าการ	"	59 "
3. สำนักงานตรวจสอบภายใน	"	40 "
4. ส่วนงานประชาสัมพันธ์	"	18 "
5. ศูนย์ประมวลผลข้อมูล	"	174 "
6. สำนักงานกฎหมาย	"	82 "
7. ฝ่ายการเจ้าหน้าที่	"	254 "
8. ฝ่ายการบัญชีและการเงิน	"	1,847 "
9. โรงพยาบาลการไฟฟ้านครหลวง	"	250 "

¹การไฟฟ้านครหลวง, ฝ่ายการเจ้าหน้าที่, รายงานจำนวนพนักงาน ณ วันที่ 30 กันยายน 2527 (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ การไฟฟ้านครหลวง, 2527).

10. ฝ่ายบริการทั่วไป	มีพนักงานทั้งสิ้น	857	คน
11. กองเศรษฐกิจพลังไฟฟ้า	"	120	"
12. ฝ่ายจำหน่าย	"	2,267	"
13. ฝ่ายบริการผู้ใช้ไฟ	"	812	"
14. ฝ่ายควบคุมระบบไฟฟ้า	"	959	"
15. ฝ่ายจัดซื้อและพัสดุ	"	445	"
16. ฝ่ายวิศวกรรมโครงการ	"	343	"
17. ฝ่ายก่อสร้าง	"	1,287	"
18. ฝ่ายซ่อมสร้างบำรุง	"	457	"

ขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ

การไฟฟ้านครหลวงใต้ทำหน้าที่ให้บริการด้านกระแสไฟฟ้าแก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ คิดเป็นพื้นที่ 3,106 ตารางกิโลเมตร โดยคิดเป็นพื้นที่ทำการจ่ายกระแสไฟฟ้าแล้ว 2,201 ตารางกิโลเมตร ทั้งนี้คิดเป็นจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 914,360 ราย มีจำนวนพนักงาน 10,301 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนผู้ใช้ไฟฟ้าต่อพนักงาน 1 คน เท่ากับ 88.76

